

Канцедал Н.А.

кандидат економічних наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

ОБОВ'ЯЗКОВА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ: ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ

Необхідність проведення інвентаризації у діяльності господарюючих суб'єктів визначена Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності й документального підтвердження наявності, стану та оцінки господарських засобів та джерел їх формування. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим [1, ст. 10].

Проведення обов'язкової інвентаризації регламентоване відповідними нормативними документами [2], [5] та здійснюється: 1) перед складанням річної бухгалтерської звітності; 2) при зміні матеріально відповідальних осіб; 3) при зміні керівника колективу, з яким укладено договір про бригадну відповідальність, вибуття більше половини його членів або за вимогою хоча б одного члена такого колективу; 4) згідно судового рішення або на вимогу уповноваженого органу; 5) при виявленні фактів крадіжок, зловживань, псування цінностей; 6) у разі техногенних аварій, пожежі або стихійного лиха; 7) при передачі підприємств чи окремих структурних підрозділів у межах відповідного органу управління; 8) при передачі майна державного підприємства в оренду, приватизації такого майна, перетворенні державного підприємства; 9) при одержанні державним підприємством податкової вимоги; 10) при ліквідації підприємства.

Дослідження взаємозв'язку інвентаризації з іншими елементами методу бухгалтерського обліку дозволяє сформулювати цілісну уяву відносно механізму їх прояву і реалізації на рівні економічного суб'єкта та вказує на необхідність визначення відповідного переліку інвентаризаційних об'єктів [4, с. 148].

Проведення інвентаризації належить до компетенції спеціально утвореного органу – інвентаризаційної комісії, а формування переліку інвентаризаційних об'єктів та строків проведення інвентаризації – до професійної компетенції бухгалтера і потребує затвердження відповідних регламентів на рівні господарюючого суб'єкта [3, с.148]. Однак, у чинних нормативних документах перелік таких об'єктів є неповним, а процедурні аспекти проведення й документування результатів інвентаризації недостатньо висвітлені. Так, відповідно до Інструкції 69 (виходячи з її назви) інвентаризації на підприємстві підлягають основні засоби, нематеріальні активи, товарно-матеріальні цінності, грошові кошти, грошові документи та розрахунки [2]. У змістовній частині Інструкції 69 мова йде також про незавершене капітальне будівництво, незавершений ремонт, витрати майбутніх періодів, забезпечення та резерви майбутніх платежів. Зауважимо, що станом на поточну дату згаданий нормативний документ є актуальним (дата останніх змін – 8.09.2011 р. згідно Наказу МФУ № 1116), проте, у додатку №3 «Відомість результатів інвентаризації» наводиться перелік об'єктів з використанням «застарілих» назв та кодів синтетичних рахунків: основні засоби (01); нематеріальні активи (04); виробничі запаси (05, 06, 07, 08); молодняк тварин і тварини на відгодівлі; малоцінні та швидкозношувані предмети (12); незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва (20, 21, 23); готова продукція і товари (40, 41); каса, інші грошові кошти (50, 56); розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках (51, 52, 55); фінансові вкладення (58).

Критична оцінка змісту Інструкції 69 обумовлює потребу узгодженості окремих її положень стосовно переліку інвентаризаційних об'єктів, відповідності їх назв класам, назвам та кодам синтетичних бухгалтерських рахунків вимогам «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» № 291 від 30.11.1999 р.

Недосконалість та неоднозначність тлумачення нормативних положень викликає підвищений інтерес до висвітлення окремих питань щодо

інвентаризації облікових об'єктів в періодичних фахових та професійних виданнях з бухгалтерського обліку. Зокрема, конкретизуються процедурні аспекти інвентаризації незавершеного виробництва і капітальних інвестицій; орендованих основних засобів, фінансових інвестицій, цінних паперів, об'єктів позабалансового обліку та ін. Окрема увага приділяється інвентаризації специфічних об'єктів обліку сільськогосподарських підприємств, бюджетних установ, а також підприємств, діяльність яких пов'язана з виробництвом та обігом дорогоцінного каміння та металів.

Таким чином, перелік облікових об'єктів, що підлягають інвентаризації на конкретному підприємстві необхідно визначати з урахуванням його організаційно-правової форми, форми власності, галузі діяльності, видів діяльності та фактичної інформації про стан господарських засобів та джерел їх формування. Основними внутрішніми регламентами щодо проведення інвентаризації є розпорядчі документи про створення постійно діючої та робочих інвентаризаційних комісій (накази). У констатуючій частині наказу або в додатку до нього необхідно деталізувати перелік інвентаризаційних об'єктів, а також періодичність проведення інвентаризації, строки проведення, відповідальних осіб, а також конкретизувати види, зміст і форми робочої та підсумкової документації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» : від 16.07.1999 р. № 996-XIV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків : від 11.08.1994 р. № 69 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94>
3. Канцедал Н.А. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку / Н.А. Канцедал / Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів (7 грудня 2012 р.) / відп. ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2012. – С.147-149.
4. Канцедал Н.А. Моделювання варіантів взаємодії елементів методу бухгалтерського обліку / Н.А.Канцедал // Вісник запорізького національного університету: Збірник наук. праць. Економічні науки – 2011. – № 2 (10). – С. 144-149.
5. Порядок подання фінансової звітності : від 28.02.2000 р. № 419 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>